

МАДАНИЯТ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВАЗИРЛИГИ НАШРИ

№29 (59) 18.07.2019 йил

Халқаро фестивал

“Буюк ипак йўли”: юракларни сел қилган оҳанглар

Марғилон шаҳридаги “Ижодкорлар боғи”да кўплаб фольклор жамоалари ўз худудларини миллий урф-одатларга кўра безатишди. Фестиваль ўтказилаётган майдонда ОАВ вакиллари учун махсус бино ажратилиб, барча журналистларга юртимиз ва дунё аҳлини тадбир ҳақида бохабар қилиб бориши учун шароитлар яратилди.

Мазкур фестивалнинг бу қадимий шаҳарда ўтказилиши бежиз эмас, албатта. У айни Буюк ипак йўлида жойлашган бўлиб, доимо ҳунармандчилик ва савдо-сотиқнинг йирик марказларидан бири ҳисобланган. Археологларнинг таъкидлашларига, Марғилон барпо этилгандан шу вақтгача аҳоли мудом яшаб келаётган жойлар сирасига киради, яъни бунда “маданий тупроқ” жуда чуқур ва ранг-баранг. Искандар Зулқарнайн бу ерда икки марта меҳмон бўлгани ҳақида ривоят бор. Фарғона ўлкасининг маркази сифатида янги барпо этилган шаҳар ҳам бир муддат “Янги Марғилон” деб атаб келинган. 2017 йилда “Марғилон ҳунармандчилик мактаби: атлас ва адрас тўқиш технологиялари” номинацияси бўйича ЮНЕСКОнинг номоддий маданий мерос муҳофазасига оид энг яхши тажрибалар реестрига киритилиши ҳам катта аҳамиятга эга воқеа бўлди.

ОЧИЛИШ МАРОСИМИ КАРНАЙ САДОЛАРИ БИЛАН БОШЛАНДИ

“Буюк ипак йўли” халқаро фольклор санъати фестивалининг очилиш маросими карнай садолари билан бошланди. Маросимни бош вазир ўринбосари Азиз Абдуҳакимов очиб, фестивалга ташриф буюрган барча фольклор жамоаларига муваффақият тилади.

Шундан сўнг Бухоро, Фарғона, Сурхондарё ва Андижон вилоятидан келган фольклор жамоаларининг жонли ижродаги чиқишлари намойиш этилди. Хоразм фольклори вакиллари эса шўх кўшиғи билан барчани рақсга чорлади. Фольклор жамоаларидан кейин фарғоналик ижодкор — хонандаларга навбат берилди. Шўхчан куй-кўшиқлар дилрабо рақсларга уланиб кетди.

Фарғоналик хонанда халқимизнинг қалбидан жой олган кўшиқ — “Ўртар”ни шу даражада маромига етказиб айтдики, кўшиқ ўтирганларнинг қалбига селдек оқиб кираётганини сезиш мумкин эди. Кўшиқ бошланганида, сахнага ўрнатилган катта экранда машҳур “Ўткан кунлар” фильмидан парчалар

намойиш этилди.

Маросим якунида Марғилон осмони узра ярақлаган мушаклар нури яна барчани “Буюк ипак йўли” халқаро фольклор санъати фестивалига чорлади.

Очилиш маросимидан сўнг фольклор жамоаларининг беллашувлари бошланди.

ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ

Фестивалнинг иккинчи куни — 12 июлда “Буюк ипак йўлида фольклор санъатининг ривожланиш жараёнлари” мавзусида халқаро илмий-

ижодий конференция бўлиб ўтди. Унда фольклор санъати йўналишида илмий изланиш ва тадқиқотлар олиб бораётган олим ва мутахассислар, шу жумладан, 20 га яқин хорижий мамлакатдан ташриф буюрган меҳмонлар, шунингдек, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этишди.

Президентимиз ташаббуси билан ташкил этилган ушбу тадбирлар ҳақида маданият вазири Бахтиёр Сайфуллаев конференция доирасида ўз фикр-мулоҳазаларини шундай билдирди: “Фарғона водийсининг энг файзли гўшаларидан бири бўлмиш қадим Марғилонда Президентимиз ташаббуси билан ўтказилаётган “Буюк ипак йўли” халқаро фольклор санъати фестивали, юртимизда халқ ижодиёти йўналишида ташкил этилаётган юқори савиядаги халқаро тадбирлар — Термиздаги халқаро Бахшичилик фестивали, Сурхондарё вилоятида бўлиб ўтган “Бой-сун баҳори” халқаро фольклор фестивали, Бухородаги анъанавий “Ипак ва зирворлар” фестиваллари республика маданий ҳаётида катта воқеа бўлди.

Давоми 5-саҳифада

Ушбу сонда

Ҳунармандчилик:

Нафис тақинчоқлар

8-саҳифада

Ҳаётни ўргатувчи устоз

7-саҳифада

Мозий дурдоналари

Кампиртепа — қадимий шаҳар ёдгорлиги

Қадимий шаҳар харобаси бўлган Кампиртепа ёдгорлиги милoddан аввалги III-II асрга тегишли бўлиб, у Амударёнинг ўнг соҳилида, Сурхондарё вилоятидаги Шўроб қишлоғидан 0,5 км ғарбда жойлашган.

6-саҳифада

Мақомчилик санъати фидойилари

4-саҳифада

Дилларга завқ улашиб...

Ўзбекистон давлат филармонияси йил бошидан юртимизда ўтказилиб келинаётган кўпгина маданий-маърифий тадбирларда сидқидилдан хизмат қилиб келмоқда.

3-саҳифада

Донолар сўзлайди...

Бу қадим ўрмонда бўлма мунофиқ, Шерми, барс, сўз юрит шунга мувофиқ. Абдурахмон Жомий

Ёмон яхшига ҳеч муносиб бўлмайди, эгри тўғри билан зинҳор мос келмайди.

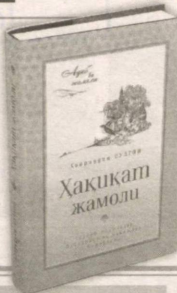
Юсуф Хос Ҳожиб

Назарий билимларни ё устозлар ёки ҳикматлар ўргатади.

Абу Наср Форобий

» Китоб жавонигизга

“Ҳақиқат жамоли”

Президент маслаҳатчиси Хайриддин Султоновнинг “Ҳақиқат жамоли” номли китоби нашрдан чиқди. Китобга адибнинг қирқ йиллик ижодий фаолияти давомида ёзилган юзлаб мақола, бади ва суҳбатларидан ўттиз битта намуна танлаб олинган.

Тўпلامнинг биринчи

бўлими – “Адабий мақолалар” — ёниқ қалб, теран нигоҳ ва мушоҳадалар маҳсулидан иборат. Улардан бири Курьони каримнинг илк ўзбекча таржумони ва муфассири, атоқли олим Алоуддин Мансурнинг улуғ хизматлари хусусида. Шунингдек, тўпладан Абдулла Қодирий но-

ми ва асарлари билан боғлиқ учта мақола жой олган.

Эътиборлиси шундаки, тўплам муаллифи ўқувчи фикрини одоб-ахлоқ ва маънавий юксалик тамойилларига маҳорат билан жалб эта олган ва шу йўлда мулоҳаза юритишга ундай олади.

» Халқаро ҳамкорлик

“НИҲОЛ” совриндорлари аниқланди

10-13 июль кунлари Ўзбекистон давлат консерваториясида “Ниҳол” мукофоти танловининг республика босқичи бўлиб ўтди.

Худудий саралаш босқичларида 206 нафар иштирокчи ҳакамлар ҳайъати томонидан республика босқичида иштирок этишга лойиқ деб топилган. Иштирокчилар мазкур танлов давомида мумтоз кўшиқ, мусиқа ижрочилиги, эстрада, опера ижрочилиги, рақс санъати йўналишларида “Ниҳол” мукофоти Республика кенгаши аъзолари, мутахассис ва экспертлар ҳамда кенг жамоатчилик олдида бор маҳоратини намойиш этдилар.

Ушбу мукофотни таъсис этишдан мақсад, халқимиз орасидан етишиб чиқаётган ёш иқтидор эгаларини асраб-авайлаш, уларнинг имкониятларини тўла рўёбга чиқаришга кўмаклашидир.

“Ниҳол” мукофоти совриндорлари ўз йўналишлари бўйича олий ўқув юртига имтиҳонсиз давлат гранти асосида ўқишга кириш имкониятини қўлга киритадилар, шунингдек, уларга “Ниҳол” рамзи акс этирилган соврин ва энг кам ойлик иш ҳақининг 70 баравари миқдоридagi пул мукофоти берилади.

“Ниҳол” мукофотини тантанали топшириш маросими 19 август куни “Халқлар дўстлиги” санъат саройида ўтказилади.

» Янги спектакль

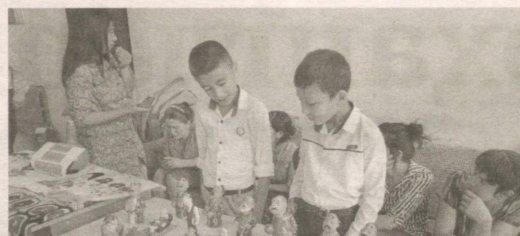
“Амир Темур ёхуд адолат қиличи”

Наманган вилоят мусиқали театрида Асрор Самаднинг “Амир Темур ёхуд адолат қиличи” номли спектакль саҳналаштирилди. Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби Карим Юлдашев томонидан саҳналаштирилган мазкур асар тақдироти 18 июль куни соат 19:00 да ўтказилади.

» Миллий маданият

Қандай ишлар амалга оширилди?

Юртимизда маданият ва санъат соҳасининг ривожини йўлида сўнгги икки йилдан ортиқ вақт давомида Президентимизнинг 25 дан кўпроқ Фармон ва қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг 50 дан ортиқ қарор ва фармойишлари қабул қилинди. Тизимда бир қанча янги ташкилотлар, жумладан, Маданият ва санъатни ривожлантириш жамғармаси, Ўзбекистон давлат филармонияси, Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмаси, Ўзбек миллий мақом санъати маркази, Бахшичилик маркази, Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институтининг Фарғона минтақавий филиали, Маданий мерос департаменти, Ўзбекистон давлат консерваторияси қошида Мусиқа соҳаси педагогларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш маркази ташкил этилди.

Хар икки йилда бир марта халқаро мақом санъати анжумани, халқаро бахшичилик санъати фестивали ҳамда халқаро опера ва балет фестивали ва улар доирасида халқаро илмий-амалий конференциялар ўтказилиши йўлга қўйилди.

“Нурли наволар”, “Буюк ипак йўли” сингари халқаро фольклор ҳамда Мукаррама Турғунбоева номидаги “Миллий рақс ижрочилари”, “Халқ чолғу ижрочилари”, Юнус Ражабий номидаги “Ёш мақом ижрочилари” республика танловлари ташкил этилди ва қайта тикланди.

Ўзбекистон Республикасида миллий маданиятни янада ривожлантириш концепцияси, уни амалга ошириш бўйича йўл харитаси ҳамда вилоятларда амалга ошириш бўйича чора-тадбирлар дастурлари ишлаб чиқилди ва тасдиқланди.

Юртимиздаги етакчи ижодий ташкилотларни қўллаб-қувватлаш мақсадида давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари, тижорат банклари ҳамда нодавлат ва нотижорат таш-

килотлари ўртасида “Дўстлар клублари” и ташкил этилди.

Маданият соҳаси ходимларининг иш ҳақи ўртача 45 фоизга оширилди. “Маданият ва санъат фидокори” кўкрак нишони таъсис этилди.

Театрлар ва музейлар фаолиятини такомиллаштириш ва моддий-техник базасини мустаҳкамлаш бўйича мос равишда 2018-2022 йилларга ҳамда 2017-2027 йилларга мўлжалланган комплекс чора-тадбирлар дастури тасдиқланди. 10 га яқин янги музей ташкил этилди.

Халқаро маданий алоқалар янада кучайтирилмоқда. Душанбе ва Тошкент шаҳрида ўзбек-тожик, Хоразм вилоятида ўзбек-туркман санъат усталари иштирокида қўшма концерт ҳамда Вашингтон шаҳрида ўзбек санъат усталари иштирокида концерт ўтказилди.

Президентимизнинг ижтимоий, маънавий-маърифий соҳалардаги ишларни янги тизим асосида йўлга қўйиш бўйича илгари сурган 5 та муҳим ташаббусининг биринчисида ёшларнинг мусиқа,

рассомлик, адабиёт, театр ва санъатнинг бошқа турларига қизиқишларини ошириш, истеъдодини юзага чиқариш белгиланган.

Бундан асосий мақсад — республикамиздаги 7 ёшдан 30 ёшгача бўлган ёшларни маданият ва санъатга, компьютер технологияларини чуқур ўрганишга, спортга ва китобхонликка жалб этиш орқали уларнинг кундалик ҳаётини мазмунли ўтказишларига эришиш режалаштирилган.

Бу борада маданият марказлари, балалар мусиқа ва санъат мактаблари биналарини қуриш, мавжудларини таъмирлаш, уларда янги тўғарақлар фаолиятини йўлга қўйиш, уларга зарур мусиқа жиҳозларини етказиб бериш, мусиқа, санъат йўналишларида тўғарақлар ташкил этиш ишлари изчил давом эттирилмоқда.

Хар бир туман ва шаҳар ҳокимликларига ижодий маслаҳатчи сифатида таниқли санъаткорлар ва ижодкорлар бириктирилди.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан халқаро мақом

берилган “Буюк ипак йўли” фольклор мусиқа фестивали низомида турли миллат вакиллари маънавий мулоқотга жалб этиш, яхлит маданий муҳитни асраш ҳамда миллий анъаналар ва эстетик идеаллар умумийлиги асосида давлатлараро ва халқлараро маданий ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш асосий мақсадлардан бири сифатида таъкидланган.

20 та давлатдан қарийб 200 нафар иштирокчи қатнашган мазкур фестиваль халқаро илмий-ижодий конференциясида Франциядан Лучелли Лисак, Эрондан Қалами Рооҳуллаҳ, Хиндистондан Яшвант Парашар, Япониядан Ивамото Кёко, Кореядан Мун Хюун Сук, Италиядан Эрасмо Трелья каби фольклор мусиқа санъатининг йирик намояндалари ҳамда қўшни республикалардан бир гуруҳ тажрибали олимлар иштирок этишди. Шунингдек, Афғонистон, Россия, Туркия, Корея, Тожикистон, Туркменистон, Қирғизистон ҳамда Қозғистондан фольклор жамоалари қатнашди.

» Танлов

Энг яхши китобхон оила

16 июль куни Андижон вилояти кўзи ожизлар кутубхонасида “Энг яхши китобхон оила” кўрик танлови ўтказилди.

Танловда Эрқўзиевлар, Рустамовлар ва Султоновлар оилалари қатнашиб, 4 та — қисқа ва қизиқarli тарзда таништирув, ўзлари ўқиган асарлар бўйича берилган 5 та саволга жавоб бериш, газламага тугма қадаш ва

эркин ижодий шартлар бўйича беллашишди.

Танлов якунида Эрқўзиевлар оиласи I ўринни, Султоновлар оиласи II ва Рустамовлар оиласи III ўринни эгаллашди. Уларга вилоят кўзи ожизлар кутубхонасининг эсдалик совғалари топширилди.

Андижон санъат коллежи ўқувчилари ҳамда Андижон шаҳар махсус кўзи

ожизлар маданият маркази ходимлари ижро этган дилрабо қўшиқлар барчага кўтаринки қайғиди бахш этди. Тадбир давомида китобхонлар томонидан севиб ўқилган китоблар асосида кўргазма ҳам ташкил қилинди.

Х.УМАРОВА,
Андижон вилоят кўзи
ожизлар кутубхонаси
директори

Халқаро ҳамкорлик

Беларусда Ўзбекистон маданияти кунлари

Ўзбекистон Республикаси маданият вазирининг биринчи ўринбосари О.Назарбеков Беларусь Республикасида бўлди. Хизмат сафари давомида вазири ўринбосари 10 июль куни Беларусь Республикаси маданият вазирининг биринчи ўринбосари Н.Карчевская билан учрашди. Учрашувда икки томонлама ҳамкорликни ривожлантириш ҳамда Беларусда Ўзбекистон маданияти кунларини ўтказиш масаласи муҳокама қилинди. Томонларнинг келишувига асосан, Бе-

ларусда 29-31 июль кунлари Ўзбекистон маданияти кунларини ўтказиш белгиланди. Шу билан бир қаторда театр ва бадий жамоалар гастроллари каби бошқа масалаларда ҳам яқиндан ҳамкорликни йўлга қўйиш юзасидан келишиб олинди.

Шунингдек, О.Назарбеков Беларусь давлат филармонияси фаолияти билан танишди, А.Навоий бюстини ясаётган ҳайкалтарош М.Макаревич билан учрашиб, ўз тавсияларини берди.

Маданий ҳаёт

Дилларга завқ улашиб...

Халқимизнинг маданий ҳаётида катта аҳамиятга эга бўлган Ўзбекистон давлат филармонияси тасарруфидаги бадий жамоалар маънавий бойлигимиз бўлган куй-қўшиқ, ашула, рақс, шу билан бирга санъатнинг дунё тан олган барча турларининг ижроси билан шуғулландилар. Албатта, ҳар бир жанрнинг, ҳар бир сознинг, ҳар бир жамоанинг ўз муҳлиси бор. Диди нозик томошабин, тингловчилар миллий бойлигимиз, устозлардан олтин мерос бўлиб қолган, бугунги кунда ҳам жозибасини асло йўқотмаган ранг-баранг мусиқий асарлар, мақомларимиз, катта ашулаларимиз, яқка ва оммавий рақсларимиз, созларимизнинг ўзига хос куйларини ҳанузгача соғиниб тинглайдилар.

Ўзбекистон давлат филармонияси йил бошидан юртимизда ўтказилиб келинаётган кўпгина маданий-маърифий тадбирларда сидқидилдан хизмат қилиб келмоқда. Филармония таркибидagi ижодий жамоалар шу кунга қадар уч юздан зиёд маданий-маърифий концерт ва томошаларда, мамлакат миқёсидаги анжуманларда қатнашди. Худудий бўлиналар ҳам бу борада жуда фаоллигини таъкидлаш жоиз.

Яқинда жамоаларимиз созандаларидан 12 нафари "Халқ чолғулари ижрочилари"нинг республика кўриктанловида қатнашиб, 4 нафар иштирокчимиз юқори кўрсаткичларга эришди.

Юртимизда бешинчи мартаба "Халқаро жаз фестивали" ўтказилди. Галдаги тадбирда тўққизта давлатдан таниқли мусиқачилар ва жаз гуруҳлари ўз санъатлари билан муҳлисларини мамнун этди. Ўзбекистон Миллий симфоник оркестри 18-27 июнь кунлари Нукус, Хива, Термиз, Қарши ва Шаҳрисабз шаҳарларининг очик майдонларда "OPEN AIR. SAHRO SIMFONIYASI" концерт дастурларини намойиш этди.

Ўзбекистон давлат филармониясининг миллий симфоник оркестри ва лойиҳа иштирокчилари Нукус шаҳридаги И.В.Савицкий номидаги давлат санъат музейи марказий майдонида ҳамкорлик кечертини ўтказди. Хоразм вилояти Хива шаҳридаги "Ичан қалъа" давлат музей кўриқхонасининг "Ота дарвоза" мақбараси майдонида ҳавола қилинган симфоник оркестр концерти минглаб томошабинларни ўзига жалб этди.

"Мен Хиванинг тарихий қисмида яшайман. Невараларимни етаклаб симфоник оркестр концертга келдим. 42 йил аввал бу муқаддас Хивани номидаги давлат академик катта театрида эшитган эдим. Ростини айтсам, тинглаб кўзларимга ёш келди. Бундай концертлар тез-тез бўлиб турса, қанчиди", — дейди хивалик Мукаррам Розинкулова.

Очик осмон остидаги унутилмас концерт Қарши шаҳридаги вилоят мусиқали драма театри биноси олдидаги майдонда ҳам ўтказилди. Барчани ўзига ром этган концертда оркестр бадий раҳбари Исмоил Жалилов, Навоий номидаги давлат академик катта театри солисти Дамира Раҳмонова ва маҳаллий ёш санъаткорлар ижроси томошабинларни мамнун қилди.

3-4 июль кунлари эса Ўзбекистон давлат филармонияси Навоий вилоят бўлиминининг Халқ чолғулари камер оркестри Нурута чашма мажмуаси сайлгоҳи олдида "Ёз ифори" деб номланган OPEN AIR концертини намойиш этди.

Ўзбек миллий мумтоз ва рақс санъатини кенг тарғиб этиш мақсадида филармония ва унинг худудий бўлиналари бир қатор хорижий мамлакатларда ҳам бўлиб қайтдилар. Хитой Халқ Республикасининг Пекин шаҳрида "Миллий карнай-сурнай" гуруҳи, "Ўзбекистон" ашула ва рақс ансамбли, Корея Республикаси Сеул шаҳрида "Наврўз" ва "Лазги" ансамбллари, Қозоғистоннинг Чимкент шаҳрида "Қозоғистон халқаро бирлиги кунини"га бағишланган концерт дастурида "Ўзбекистон" ашула ва рақс ансамбли созандалари ўз маҳоратларини намойиш этди.

Филармония санъат усталари жаҳон бўйлаб ўтказилган халқаро фестивалларда фаол қатнашиб келмоқда. "Навбахор" ашула ва рақс ансамбли ижодий жамоаси Хиндистоннинг Нью-Дели шаҳридаги халқаро телевизион рақс фестивалида, "Ўзбекистон ёш истеъодлари" камер оркестри Қозоғистон Республикаси Алмати шаҳрида ўтказилган "Қозоғистондаги халқаро маданий кунлар"га бағишланган халқаро кўриқфестивалда, "Сўғдиёна" халқ чолғулари камер оркестри Корея Республикаси Иксан шаҳридаги халқаро этник фестивалда, "Сирдарё навалари" рақс ансамбли Корея Республикаси, Чинджу шаҳридаги халқаро рақс фестивалида, "Бухоро мавжлари" ашула ва рақс ансамбли Туркиянинг Инегол шаҳрида ўтказилаётган 32-халқаро «Маданият ва санъат» фестивалида, "Наврўз" ва

"Лазги" ансамбли вакиллари Исроил давлати, Тель-Авив шаҳридаги "Чойхона" номи маданият ва санъат фестивалида иштирок этганликлари бизнинг санъатимизга дунё миқёсида эътибор ошаётганлигидан дарак беради.

Айни пайтда филармония жамоалари хориж санъаткорлари билан маҳорат дарсларини мунтазам ўтказиб келмоқда. Жумладан, машҳур япон дирижёри Дзен Обара, "Туркистон" санъат саройида бўлиб ўтган концерти, Ўзбекистон давлат консерваториясида россиялик скрипкачи Мария Юденич ҳамда пианиночилар япониялик Куаширо Хирама, хитойлик Синао Қин, Тианжу Лиано, Жинхонг Ли, канадалик Атхена Денг, австралиялик Рио Хянглорнинг концертлари, россиялик пианиночи Евгений Алексеев ҳамда венгриялик хонанда Наталья Балтиннинг маҳорат дарслари ўтказилди.

Президентимиз илгари сурган беш ташаббус ижросини таъминлашга филармония жамоалари ҳам муносиб ҳиссаларини қўшмоқда. Тошкент вилоятининг Нурафшон шаҳрида нишонланган "Ёшлар кунини" да Ўзбекистон давлат филармониясининг "Ўзбекистон", "Лазги", "Навбахор", "Дуторчилар" ансамбллари таниқли хонанда ва созандалари ҳамда вилоят бўлими "Муъжиза" рақс жамоасининг ҳамкорлик концерти тадбир иштирокчиларини хушнуд этди.

Абдуваҳоб САХИБЕВ,
Ўзбекистон давлат филармонияси
Бош директорининг
биринчи ўринбосари

Халқаро конгресс олдида

Вазифалар белгиланди

16 июль куни Ўзбекистон Республикаси Маданият вазириликда "Моддий ва номоддий маданий меросни асраш: долзарб муаммо ва уларни ҳал қилиш стратегияси" мавзуси ҳамда "Ўзбекистон буюк йўллар ва цивилизациялар чорраҳаси: империя, дин, маданият" Мерос ҳафталигига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишда жорий йилнинг август ойда Тошкент, Термиз, Самарқандда бўлиб ўтиши режалаштирилган бир қанча тадбирлар, илмий-амалий конференциялар ва улар билан боғлиқ кўплаб масалалар муҳокама қилинди. Жумладан, Маданият вазирилик, электрон ва босма оммавий ахборот воситалари, вилоят ҳокимликлари, туризм, ички ишлар ҳамда яна бир нечта соҳа мутасаддилари олдида аниқ режа ва вазифалар қўйилиб, уларни амалга ошириш учун ҳамкорликни кучайтириш, юзага келадиган муаммоларни биргаликда, баҳамжihat ҳал қилиш лозимлиги айтиб ўтилди.

22-23 август кунлари Тошкент шаҳрида Ўзбекистон маданий меросини асраш, ўрганиш ва тарғиб қилиш бўйича Бутунжаҳон жамиятининг 3-халқаро конгресси ўтказилади. Конгресс доирасида "Ўзбекистон маданий мероси дунё тўпламларида" китоб-альбомининг янги 10 та жилди ва ҳужжатли фильмлар тақдими ўтказилади. Шундан сўнг кўплаб чет эллик олимлар, мутахассислар ва давлат вакиллари Сурхондарёга йўл олишади. У ерда 24 август куни "Ўзбекистон — цивилизациялар чорраҳаси" номи халқаро археология туризми форуми ўтказилади.

25 август куни иштирокчилар Самарқанд шаҳрида бўлишади. Бу ерда Амир Темура барпо этган қадимий боғлар андозасида қурилган "Боги шамол" та энг яхши миллий либослар танлови ўтказилади. Иштирокчилар 26 август куни "Моддий ва номоддий маданий меросни асраш долзарб муаммо ва уларни ҳал қилиш стратегияси" мавзусидаги халқаро конференцияда, шу кунги кечкурун эса шаҳарнинг Регистон майдонида ташкил этиладиган "Шарқ тароналари" XII халқаро мусиқа фестивалининг тантанали очилиш маросимида қатнашиши кутилмоқда.

Йиғилишда маданият вазири Бахтиёр Сайфуллаев чет элдан келадиган меҳмонларни кутиб олиш ишларига ҳам алоҳида тўхталиб ўтди. Шунингдек, мазкур тадбирлар учун махсус янги логотиплар ишлаб чиқиш каби масалалар юзасидан тегишли масъулларга топшириқлар берилди.

А.МЎМИНОВ

Халқаро танлов

Скрипкачи қиз — “SEA SUN” ғолиби

Испаниянинг Лло-рет де Мар шаҳрида 7-12 июль кунлари халқаро “SEA SUN” кўрик-танлови бўлиб ўтди. Унда Фарғона вилоятидаги 2-болалар мусиқа ва санъат мактаби ўқувчиси Фарзона Йўлдошева ҳам иштирок этиб, 1-ўринни қўлга ки-

ритди.

Фарзона ушбу мактабда скрипка мутахассислиги бўйича таълим олади.

Энг яхши ижодий жамоалар билан танишиш, истеъдод эгаларини аниқлаш, болалар ва ёшлар учун ижодий мулоқот имкониятларини яратиш,

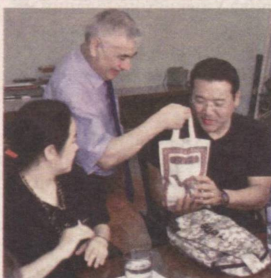
дунёнинг турли мамлакатларидаги маданият ва санъат билан танишиш мақсадида ташкил қилинган мазкур танловда Австрия, Россия, Беларусь, Қозоғистон, Грузия, Бразилия каби давлатлардан турли ёшдаги ижрочилар қатнашди.

Учрашув

Японияда мусиқа мактаблари

15 июль куни Ўзбекистон Республикаси маданият вазири Б.Сайфуллаев Марғилон шаҳрида бўлиб ўтган “Буюк ипак йўли” I Халқаро фольклор санъати фестивалининг хорижлик қатнашчилари билан учрашди.

Ўзбекистон давлат консерваториясида Япониянинг “CSPC” гуруҳи раҳбари Кёко Ивamoto хоним бошчилигидаги рақослар, мусавирлар ва мусиқачилардан иборат делегация ҳамда Корея Республикасининг рақс устаси Ли Ми Юнг томонидан 2007 йилда ташкил этилган “YEMURI Dance” гуруҳи, шунингдек, ЮНЭСКОнинг MOON HYUNGSUK Халқаро фольклор ташкилоти IOV Осие минтақаси Бош қотиби Мук Хёнунг Сун бошчилигидаги фольклор-рақс жамоаси делегацияси билан бўлиб ўтган учрашувда ўзаро ҳамкорлик масалалари муҳокама қилинди.

Жумладан, японияликлар билан мусиқий чолғулар алмашишуви ҳамда Японияда мусиқа мактабларини ташкил этиш бўйича келишувга эришилди.

А.МЎМИНОВ
олган суратлар

Номодий маданий мерос

Мақомчилик санъати фидойилари

Мақом ўзбек халқининг анъанавий мусиқаси ижодиётида етакчи жанр бўлиб, у ўрта аср ва кейинги даврларда Марказий Осиё, XIX-XX асрларда умуман Шарқ худудини ларзага солган, ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётга ўз таъсирини ўтказган жонбахш куч сифатида намоён бўлиб этилган. Серкирра мақом анъаналари юксалиши мақомот тизмининг шаклланишига олиб келди. Улар бастакорлар махсули бўлиб, етук хонанда ва созандалар томонидан ижро этилиб келинган. Шу боис мақомчилик санъати, ўзига хос мақом ижрочилиги юзага келди.

Ўзбекистонда мақомот тизими “Шашмақом”, “Хоразм мақомлари”, “Фарғона-Тошкент мақомлари”, мақом чолғу ва мақом ашула йўллари, бастакорлар томонидан яратилган мақом асарларини камраб олиб, уларнинг ҳар бири ўзига хос мавқеи ва ижрочилик услублари билан ажралиб туради. Улар орасида “Хоразм мақомлари” йўналиши алоҳида ўрин тутди. Бунда 1966 йилдан ташкил топган Урганч шаҳар маданият уйи қошидаги мақомчилар ансамблининг Хожихон Болтаев раҳбарлигидаги фаолиятини алоҳида таъкидлаш жоиз. Кейинчалик Ўзбекистон халқ хофиси Рўздат Жуманиёзов бошқарган мақом жамоаси ижросидаги мақом кўшиқлари кўпларнинг дилдан ўрин олган. Жамоага 2009 йилдан бошлаб Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артистлар — Ғафуржон ва Ғулумжон Эшчановлар раҳбарлик қилиб келмоқдалар. Уларнинг устозлар изидан бориб, халқимиз ва давлатимизга қилган хизматлари, кўшиқчилик санъатини кенг оммага тарғиб қилиш, ривожлантиришга қўшган ҳиссалари, Хоразм мақом жамоасидаги самарали меҳнатлари эътиборга олиниб, 2012 йилда ҳуқуқимиз томонидан

“Ўзбекистон Республикаси халқ артисти” унвони билан тақдирландилар.

Ғафуржон ва Ғулумжон Эшчановлар ижодий фаолиятлари давомида турли мавзулардаги “Ватаним”, “Ўзбекнинг ўғлиман”, “Бахти ўзбекнинг”, “Отасини йиғлатгани”, “Она”, “Севсак агар юракдан” каби бир қатор кўшиқларни яратдилар. Шунингдек, ижодкорлар “Дилнаво”, “Соғиниб”, “Мумтоз кўшиқлар” тўпламлари ҳамда жамоа ижросидаги альбомларни яратишди. Ўзбекистон телерадиокомпанияси, “Маданият ва маърифат”, Хоразм телеканаллари орқали эзиб олинган диск ва албомлар халқимиз томонидан севиб тингланмоқда.

Хоразм мақом жамоаси вилоятда ўтказилиб келинган турли тадбир ва анжуманларда фаолиштирок этишди. Шу йилнинг февраль ойида ансамбль ўз ҳисобот концертини ҳам тақдим этди. Вилоятнинг меҳнат фахрийлари, талабалар, Урганч давлат университети мусиқа кафедраси профессор ўқитувчилари, ахборот телекоммуникация вакиллари, Ўзбекистон Республикаси мақом маркази бош директори, профессор Сойибжон Бегматов, Ўзбекистон давлат консерваторияси профессор ўқитувчиси Матрасул Матякубовлар тақдиф

қилинган мазкур тадбирда мақом ансамбли ижросида Хоразм мақомлари чолғу қисмидан бир неча куйлар, А.Навоий сўзи билан айтиладиган “Хоразм Насруллоийи”, Хоразм мақоми “Чоргоҳ” туркуми айтими, “Оразибо” каби мумтоз куй ва кўшиқлар ижро қилинди. Жамоа шу йили вилоят марказида қад ростлаган Авесто боғ мажмуасида бўлиб ўтган “Наврўз” умумхалқ байрамида ҳам Хоразм аҳли ва меҳмонларини ўз санъатлари билан хушнуд этди.

3-4 апрель кунлари жамоа ижросидаги “Бузрук” мақоми туркуми Ўзбекистон миллий телерадиокомпанияси овоз эзиш студиясида эзиб олинди ва олтин фонгда топширилди. Хоразм мақом жамоаси санъаткорлари томонидан ижро этилган “Бузрук” мақоми туркумидан Огаҳий газаллари билан “Тани мақом”, “Сайри гулшан таронаси”, ашулачи қизлар жамоасининг Оқил сўзи билан “Тарона”, Хислат сўзи билан “Нақш”, ашулачи йигитлар ижросида Саъдий сўзи билан “Талқин”, Навоий газаллари билан “Сувора”, “Насруллоий”, Жомий газали билан “Уфор” каби туркум мақом кўшиқлари олтин фонгда сақланган бўлди.

Июнь ойида эса жамоа дастурдаги “Наво” мақоми туркуми ҳам Ўзбекистон мил-

лий телерадиокомпанияси овоз эзиш студиясида эзиб олинди, олтин фонгда топширилди.

Бундан ташқари, хонандалар “Наво” телеканалнинг “Зебопар” лойиҳасида ўзининг жонли ижродаги мумтоз куй ва кўшиқлари билан қатнашди. 24-26 июнь кунлари эса Хива шаҳридаги “Ичан қалъа” мажмуасида жамоа ижросидаги “Бузрук”, “Наво” мақомлари телеканал томонидан видеотасвирга олинди.

Ички туризмни ривожлантиришда вилоят меҳмонларига маданий хизмат кўрсатиб келаётган мақом жамоаси хонандалари Матбуот ва ОАВ ходимлари қунида, Олимпиадачилар ҳафталигида ҳам концерт бериб, барчани миллий мусиқамиз намуналари билан баҳраманд этишди.

Узоқ йиллардан бери изланишда бўлган санъаткорлар Хоразм мақомларининг чертим ва айтим йўлларини тўлиқ ўрганиб, устоз-шогирд анъаналарининг давом эттирган ҳолда кўшиқчилик, хусусан, мақом санъатини кейинги авлодларга етказиш ва тарғиб қилишдан чарчамайдилар. Зеро, ўлмас мерос бўлган мақомларимиз бир неча асрлардан кейин ҳам ўзининг юқори пардалардаги сеҳрли садолари орқали инсонлар қалбини ларзага солишига шубҳа йўқ.

Халқаро фестивалъ

Бухоролик ёш санъаткорлар ютуғи

6-12 июль кунлари Испаниянинг Ллорет де Мар шаҳрида бўлиб ўтган “Sea Sun Festival” номли халқаро танловда Бухоро шаҳридаги 1-болалар мусиқа ва санъат мактаби ўқувчилари ҳам фа-

ол иштирок этишди. Халқаро тадбирда мактаб ўқувчиси Мафтуна Ҳалимжонова ва Мадина Исломова фортепиано йўналиши бўйича 2-ўринни, “Замона” болалар эстрада вокал гуруҳи эса

эстрада хонандлиги йўналиши бўйича 3-ўринни эгаллади. Голиб ўқувчиларнинг бу ютуғидан устозлари — Зарнигор Жумаева ҳамда Наргиза Қаҳҳоровалар жуда мамнун бўлишди.

Танлов

Ягонасан, муқаддас Ватан!

15 июль кунин Андижон вилоятида “Ягонасан, муқаддас Ватан!” республика кўрик-танловининг вилоят босқичи ўтказилди. Унда худудий танловлардан саралаб олинган 36 нафар истеъдод эгаси қатнашди.

Ҳакамлар ҳайъатининг қарорига асосан Дилфуза Раҳимова (Андижон шаҳри) 1-ўринга, Мухлиса Машрапова (Жалақудуқ тумани) 2-ўринга, Акрам Назаров (Андижон шаҳри) 3-ўринга муносиб топилди.

Шунингдек, “Эъзоз” фольклор ансамбли (Андижон тумани), Бобур Қурбон (Жалақудуқ тумани), Камронбек Козимжонов (Пахтабод тумани) ва Алёрбек Эсонов (Қўрғонтепа тумани)лар танловнинг рағбатлантирувчи мукофоти билан тақдирландилар.

Танлов голибларига кўрик-танловнинг республика босқичида иштирок этиш учун йўлланма ва эсдалик совғалари топширилди.

Шаҳар босқичи ўтказилди

12 июль кунин Самарқанддаги 5-маданият марказида “Ягонасан, муқаддас Ватан!” республика кўрик-танловининг шаҳар босқичи ўтказилди.

Мазкур тадбирда шаҳардаги мавжуд олти та маданият марказидаги тўғараклар аъзолари, хаваскор жамоалар, ансамбллар ва яққа ижрочилар, шунингдек, кўрик-танловда иштирок этишни истаган 34 нафар кўнгилли ижодкор қатнашди.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ваҳобиддин Баҳриев бошчилигидаги ҳакамлар ҳайъати хулосаларига кўра, 1-“Кимёгарлар” маданият марказидан Бобур Юсуповнинг “Ватан” ва “Ватан ҳаётдек азиз” кўшиғи 1-ўринга, Ўзбекистон давлат филармонияси вилоят бўлими “Trio-classic” эстрада гуруҳининг “Самарқанд” ҳамда Бахтигул Кушанованин “Ватан” кўшиғи 2-ўринга, 5-маданият маркази вакили Азимшоҳ Худойназаровнинг “Ватан”, 2-“Сўлим” маданият маркази вакили Уйғун Ҳимойдиновнинг “Ватан мадҳи”, 8-маҳсус кўзи ожизлар маданият маркази вакили Наврўз Муҳаммедовнинг “Ватан” кўшиқлари 3-ўринга лойиқ деб топилди.

Голиблар диплом ҳамда эсдалик совғалари билан тақдирландилар. Уларга танловнинг вилоят босқичида иштирок этиш учун йўлланма берилди.

Учқўрғоннинг истеъдодли ёшлари

12 июль кунин Наманган вилояти Учқўрғон туманидаги “Кўғай” маданият марказида “Ягонасан, муқаддас Ватан!” республика кўрик-танловининг туман саралаш босқичи бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 28 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикасида Миллий маданиятни янада ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги қарори ижросини таъминлаш, юртимизда ўсиб келаётган ёш авлод вакилларининг маданият ва санъатга бўлган қизиқишини ошириш, бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш мақсадида ташкил этилган мазкур танловда истеъдодли ёшлар фаол иштирок этиб, туман маданият бўлими томонидан фахрий ёрлик ва диплом билан тақдирландилар.

105 нафар ёш ижрочи қатнашган танловда юқори ўринларни эгаллаган иштирокчилар вилоят босқичига йўлланма қўлга киритишди.

Мозий дурдоналари

Яқинда интернет нашрларида ўзбекистонлик археологларнинг тарихчи ва географ Птоломей ўз асарларида тилга олган афсонавий Окс Александриясини аниқлашгани ҳақидаги хабарлари эълон қилинди. Хабарда қазилмадор натижалари 22-26 август кунлари Тошкент, Термиз ва Самарқандда бўлиб ўтадиган Ўзбекистон маданияти ва санъати ҳафталиги доирасида тақдим этилиши айтилган. Тадқиқотчиларнинг маълумотларига кўра, Окс Александрияси Кампиртепа қадимий шаҳри ўрнида жойлашган.

Кампиртепа — қадимий шаҳар ёдгорлиги

12 июль кунин Сурхондарё вилоят тарихи ва маданияти давлат музейи археология бўлими илмий ходимлари илк темир даврига — Музработ туманида жойлашган археологик ёдгорликка саёҳат уюштирдилар.

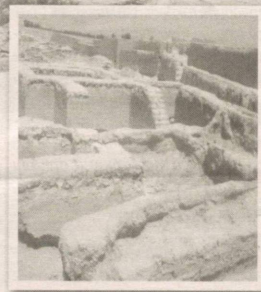
Қадимий шаҳар харобаси бўлган Кампиртепа ёдгорлиги миллоддан аввалги III-II асрга тегишли бўлиб, у Амударёнинг ўнг соҳилида, Сурхондарё вилоятидаги Шўроб қишлоғидан 0,5 км ғарбда жойлашган. Ёдгорлик икки қисм — қалъа ҳамда унинг ғарб ва шарқ томонида жойлашган, атрофи девор билан ўралмаган худуддан иборат. Қалъанин ғарбдан шарққа томон умумий узунлиги 750 метр, шимолдан ғарбгача бўлган қисми эса 200-250 метрни ташкил этади. Тўрт гектарли қалъа майдони арк ва турар жойдан иборат. Атрофи эса қалинлиги 5 метр келадиган мустаҳкам мудофаа девори билан ўраб олинган. Деворга ички йўлақлар қилинган, хандақ билан ўралган. Қалъанин марказий қис-

мида жойлашган аркнинг бир қисмини жануб томондан сув ювиб кетган. Унинг жануби-шарқий бурчагида дарвозаси бўлган. Арк ҳам хом гиштдан қалинлиги 5 метрга яқин девор билан қуршалган.

Девор атрофи кенглиги 10 метрлик хандақ билан ўраб олинган. Аркнинг ички қисмида турли мақсадлар учун мўлжалланган хоналар бўлиб, улар ўзаро йўлақлар билан боғланган 4 та йирик блокни ташкил қилади.

Кампиртепанин мустаҳкамланмаган қисми асосан дафн иншоотлари мажмуаси билан банд. Унинг шимоли-ғарбий қисмидаги 1,5 гектарлик майдонда 10 та дафн иншооти жойлашган бўлиб, улар квадрат шаклидаги хом гиштдан терилган.

Кампиртепадаги ҳаёт 3 та асосий даврга бўлинади. Биринчи давр (миллоддан аввалги III-II асрлар) қадимий шаҳарнинг жанубий қисмида, бўлажак Арк ўрнида қалъанин вужудга келиши билан боғлиқ. Юнон-Бақтрия подшолиги

даврига оид турар жойларнинг катта қисмини Амударё суви ювиб келган.

Иккинчи давр (миллоддан аввалги I-II асрлар)да Арк ўрнида ҳаёт қисман жонлана бошлаган.

Учинчи давр (миллоддан аввалги I асрлар) — Кампиртепанин юксалган даври, бу пайтда мустаҳкам қалъа бунёд этилган, унинг тизими шаклланган.

Кампиртепадан топилган кўплаб сопол идишлар, безак буюмлари, ҳайкалчалар ва бошқа қадимий ашёлар шундан далolat беради.

Сурхондарё вилоят тарихи ва маданияти давлат музейи археология бўлими илмий ходимлари

Янги спектакль

“Айбсиз айбдорлар”

Андижон вилояти ёшлар театри ижодий жамоаси драматург Марат Асадуллаев асари асосида “Айбсиз айбдорлар” спектаклини саҳналаштирди.

Томошабинлар томонидан илиқ кутиб олинган янги саҳна асари қаҳрамонларини театр актёрлари — Ойбек Позилжонов (Анвар), Лутфулло Йўлдошев (Суннатилло), Гулбаҳор Жўраева (Мухаббат), Улугбек Рафқоров (доктор Нодирбек), Исмигул Мамадхонова (Исмигул), Нematжон Ҳакимов (Шавкат), Солияхон Бойхонбоева (Шарофат) ва Барно Алимова (Адиба)лар ижро этидлар.

Спектакль Ясавий номидаги халқаро мукофот совриндори Толибхожи Ҳамидов режиссёрлигида саҳналаштирилди.

Театр ижодий жамоаси Нурилло Аббосхон асари асосидаги яна бир янги драма — “Соғинч ёхуд ўзгалар дарди” деб номланган саҳна асарини ҳам томошабинлар эътиборига ҳавола этидлар.

Ташаббус ижроси амалда

Ватан мадҳи

12 июль куни Ўзбекистон Республикаси Маданият ва санъат кўргазмаси ҳамда Тошкент ҳарбий округига қарашли батальон ҳамкорлигида Сирдарё вилояти Сирдарё туманидаги болалар мусиқа ва санъат мактабида “Ва-

тан мадҳи” деб номланган тадбир ўтказилди. Кенг аҳоли ва ўқувчи ёшларни миллий ғоя ва Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш, уларнинг қалбига Ватан ҳимояси шарафли ва муқаддас бурч эканини чуқур синдириш мақсадида таш-

кил қилинган ушбу тадбирда ҳарбийлар ҳақида кўргазма ҳам ташкил қилинди. Шунингдек, ўқувчилар батальон аскарлари билан суҳбатлашиб, Ватанни мадҳ эувчи кўшиқларидан тингладилар.

Ифтихор

Жажжи бахши

Термиздаги бахшилар мактаби бахшичилик йўналишининг 1-синф ўқувчиси **Ғолибжон Орибов** — апрель ойида ўтказилган халқаро бахшичилик санъати фестивалининг энг ёш иштирокчиси. У **Мухаммад бахши Эшбоевдан** бу санъат урсларини ўрганмоқда. **Ғолибжоннинг** истеъдоди кўпларни ҳайратга солгани рост. Унинг устозларидан бири ёзган ушбу терма ҳам фикримизнинг далили.

Яхши ниҳол бир кун бўлар меваси,
Бўлармонга келар ҳар ким ҳаваси,
Интиланлар мартабага эришар,
Ғолибжонга теккан пирлар дуоси.

Пок луқмонга Яратган ҳақ қарашар,
Ким ҳам бўлса, уруғини сўрашар,
“Бобом, момом кўйган, — дейди, —
исимини...”
Ютуқларин айтса, энди ярашар.

Созлаб бердим дўмбирасин торини,
Ёдлайверди ўргатганим барини,
Фестивалда ғолиб бўлди шоғирдим,
Олиб берди мактабимиз орини.

Маҳмуд Намоз созин берди қўлига,
Озодбек ҳам жойлаб олди ўлига,
Мухлислари дуо берди қўш қўллаб,
Фахр бўлди улуғ Сурхон элига.

Дипломлари сон-саноқсиз кўп бўлди,
Эл оғзида ширин-шакар гап бўлди,
Устозининг фикри зикри ижодда,
Шоғирдлари Мухаммадга боп бўлди.

“Алломиш” им дунё бўйлаб куйланди,
Бундай юртни кўрган одам ўйланди,
Бахшиларни қўллар улуғ юртбошим,
Анъаналар фестивалга айланди.

Садоқат ТЕМИРОВА,
Сурхондарё вилояти
Термиз шаҳридаги
22-болалар мусиқа, санъат ва
бахшичилик мактаби
ўқув-маърифий ишлар бўйича
директор ўринбосари

Хунармандчилик

Нафис тақинчоқлар

Аждодларимиздан бугунгача етиб келган ва ҳамон ўз қадрини йўқотмаган қадриятларимизлардан бири заргарлик ҳисобланади. Заргарлар буюртмачи, бозор ва сарой учун маҳсулот ишлаб чиқаришган. Бу хунар эгаларининг устахоналари асосан хон саройида жойлашган бўлган.

Шаҳрисабз воҳаси заргарлари ҳам Бухоро заргарлари сингари бир нечта — узуксозлик, зирак, созлик ва бошқа турли хил тақинчоқлар яшаш билан шугулланишган. Бу хунар авлоддан авлодга мерос қилиб қолдирилган. Заргарлар томонидан баргак, бибишик, билгазуук, бозубанд, бозгардон, болдоқ, булоқи, бўйинтумор, гажак, дуотузи, жевак, жиға, заркокил, зебигардон, зулф, исирга, кокил, ойбалдоқ, осматузи, санчоқ, тавк, тиллабарг, тилла тузи, тиллақош, турунж, узук шокила, қашқарбалдоқ, ҳалқа каби зебу зийнат буюмлари ясалган.

Археологик топилмалардан маълумки, одамлар заргарлик билан жуда қадимдан шугулланганлар. Миср, Юнонистон, Эрон, Хитойда заргарлик буюмларини тайёрлашда фируза, ёқут, нефрит, қахрабо каби тошлардан фойдаланилган.

Фируза — камёб рангли тошлардан бири. Қадимги Миср маданиятини ўрганишда олиб борилган казиш ишлари ҳамда Ўрта Осиёдаги даҳмалардан айнан шу тошдан ясалган тақинчоқ ва туморлар топилган.

XV-XVI асрларда Европада фируза кўзли узукларни одатда эркаклар тақиб юришган. Айтишларича, фируза тоши йиқилганда кишини жароҳат олишдан асраган, қулоқ ва бўйинга тақилганда юракни қабувват қилган ҳамда кўрқувдан халос этган.

“Саломатлик боғи” номи асарда ҳам тиббиётда турли минерал дори воси-

таларини қўллаш усуллари ҳақида маълумотлар учрайди. Масалан, буйрак хасталиklarини даволашда атиргул суви билан фируза толқонини қўллаш тавсия этилган. “Дори-дармонлар хазинаси” асарига эса фирузага озгина сурма қўйиб кўз қоқоқларига ишқаланса, кўзга жуда катта фойда бўлиши ҳақида ёзилган. Яна қадимгилар фируза тошига эрта тонгдан туриб қараш кўриш қобилиятининг яхшиланши ва бақувватлашуви сабаб бўлишига ишонишган. Заргарлар ноёб тошлардан фойдаланишда уларнинг шу каби хусусиятларини ҳам ҳисобга олганлар.

Бухоро заргарлиги ҳам қадим тарихга эга. XVI асрда шаҳарда заргарларнинг тими ишлаб турган. Шаҳрисабз шаҳридаги Амир Темури номидаги моддий маданият тарихи музейи жамланмасида ҳам ана шу мактабга тегишли тақинчоқлар нусхалари алоҳида аҳамият касб этади.

XIX асрда олтин, қумуш, бронза, мис ва чақмоқ тошлардан заргарлик буюмлари яратилган бўлиб, улар турли-тумандир. Бош, пешона, соч ўрамлари, бурун, қулоқ, бўйин, кўкрак, бел, биллак учун мўлжалланган буюмлар ва уларнинг ҳар хил тўпламлари шулар жумласидандир. Бу тақинчоқлар аёлларнинг боши ва бўйинини деярли ёпиб, чехрасига ўзига хос зеб бериб турган. Тақинчоқлар билан

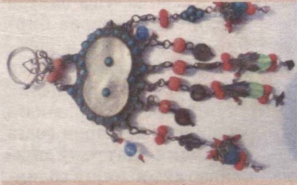
Баргакни аёллар тўйларда безак учун пешонага тақибган. Бу тақинчоққа фируза, лаъл, ақик, янтар тошларидан қадама безаклар берилган. Унинг пасти қисмига барг шакллари берилиб, қумушдан тиллага ўхшатма қилиб ишланган.

Мис зирак (ҳалқа, балдоқ) мисдан ишланган бўлиб, шокиласи фируза ранг, оқ, яшил ва қизғиш дур, лаъл ва мунчоқлар билан безатилган.

Аёлларнинг яна бир тақинчоғи — зебигардон. Бу тақинчоқ кўйлакнинг олд қисмига тақиб учун мўлжалланган. Унинг юқори қисмида олти кўзли нақшинкор бегази бор. Бешта кўк, иккита ёқут кўз тепа қисмида жойлашган.

Мана бу қумуш зиракка фируза, ёқут тошлар ва ҳар хил мунчоқлардан безак берилган.

безатилган бош кийим онадан қизга мерос бўлиб ўтган ва тўй либосининг асосий қисми ҳисобланган.

Эронда, Жанубий Американинг шимолий штатлари ва Ўрта Осиёда фируза конлари юзлаб, минглаб йиллар мобайнида ўзлаштирилган. Қадимги конларнинг кўплиги, уларнинг қўлами тадқиқотчиларни ҳам ҳайратда қолдирмоқда. Фируза тошининг гўзаллиги, унинг ёруғ ва ёрқин ранги бу минералнинг ҳар қандай топилмаси эътиборсиз қолмаслигининг қаломатидир. Цивилизация тарихида қадимдан маълум бўлган бошқа ҳеч бир минерал фирузачалик юқори ўрин тутмаган.

Ўзбек хонадонларидаги барча хотин-қизлар фируза, дур, ақик ёқут тошларидан ишланган бежирим, нафистақинчоқларни ҳозиргача тўйларда, байрамларда тақибди. Ҳеч шубҳасиз, бу каби тақинчоқлар аёлларимиз чиройига янада кўпроқ чирой қўшади.

Соҳиба ОЧИЛОВА,
Шаҳрисабз шаҳридаги Амир Темури номидаги маданият тарихи музейи бош мутахассиси

<p>МАДАНИЯТ ОБУНА ИНДЕКСИ: 285</p> <p>МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирилик, «Dildosh media» МЧЖ</p> <p>Бош муҳаррир: Дилбаҳор Худойбердиева</p> <p>Таҳририят манзили: 100029, Тошкент шаҳри, Тарас Шевченко кўчаси, 1. Тел.: Факс: (371)-256-04-54</p> <p>Газета ҳафтанинг пайшанба куни чоп этилади.</p>		<p>Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 10.04.2018 й. 0803 рақами билан давлат рўйхатидан ўтказилган.</p> <p>Таҳририятга келган кўлэмалар қайтарилмайди ва ёзма жавоб берилмайди. Мақолада келтирилган факт ва асосларга муаллиф жавобгар, унинг фикри таҳририят фикридан фарқлиниши мумкин.</p> <p>«Маданият» материалларидан фойдаланилганда манба кўрсатилиши шарт.</p>	<p>Наشر учун маъсул: Муҳаббат Шарифова</p> <p>Навбатчи муҳаррир: С.Риҳсиева</p> <p>Навбатчи: Н. Содиқова</p> <p>Адади - 8 753 Буюртма - Г - 727</p> <p>Сотувда қилинган нархда Қоғоз бичими А-3, Ҳажми 2 босма табоқ</p>	<p>Газета «Шарқ» наشريёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.</p> <p>Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 42. Босмахонага топшириш вақти - 19.30</p> <p>Топшириди - 19.30</p> <p>1 2 3 4 5</p>
--	--	--	--	---